

Vypravování musí obsahovat:

Úvod – uvedení do vyprávění, je třeba nastínit děj, představit postavy ve vyprávění a místo, kde se příběh odehrává, úvodu se také říká expozice. Začít lze nejen chronologicky, ale i od prostředku (in media res) – př. postava visí na skále, zatím nevíme, proč se to stalo, ani jak to dopadne; od konce – postava leží v rakvi, příbuzní pokládají kytice, teprve se dozvíme, co se vlastně stalo.

Zápletka – v podstatě část Vašeho vyprávění, kde se něco začíná dít (kolize) nebo se dozvídáme o podstatě konfliktu, který se stal.

Vyvrcholení – zápletka se může například rozuzlovat a my si při čtení uvědomujeme, o co vlastně šlo (krize)

Zvrat – není nic lepšího, když čteme nějaké vyprávění, když se najednou stane něco, co nečekáme (peripetie)- moment překvapení, čtenář je zaskočen

Rozuzlení a závěr vypravování – konec vypravování, záhada je vysvětlena, kromě šťastného konce, může být i konec tragický nebo otevřený

Nezapomeňte: **text je vhodně členěný a organizovaný – obsahuje několik odstavců a v každém odstavci se odehrává jedna uzavřená myšlenka – nepíšeme páté přes deváté.**

Vhodné je použít dějová slovesa, krátké věty (pokud chci zrychlit tempo), dlouhé popisy (pokud chci zpomalit), nezapomenout ani na přímou řeč.

A) Poslechněte si krátké vypravování (s detektivní zápletkou – aneb připomínka toho, že zároveň #ctuknihu2):

<https://www.youtube.com/watch?v=BPfM6s3O1pM>

Odpovězte na otázky:

1) Čím je dosaženo vtipnosti a humoru ve vypravování:

2) Jaké postavy v příběhu vystupují a jakými charakterovými rysy je autor vybavil (chování, vzhled, atd.)

3) Najděte a popište v příběhu zápletku, vyvrcholení a zvrat, jak poznáte dramatické vyvrcholení, kde naopak vypravěč tempo děje zpomaluje?

4) Vypravování má obsahovat bohatý, květnatý jazyk, lze nalézt v tomto vypravování příklady pestrého jazyka? Vypište.

B) Podívejte se na zadání z předchozích ročníků maturit, jedno z nich si vyberte, napište mi k němu osnovu a krátký komentář, proč jste si ho zvolili, a o čem a jak budete psát. Co by naopak mohlo být těžké.

1.

ZADÁNÍ 1

Děsuplná noc

VÝCHOZÍ TEXT

Konečně jsem dostal od pana T. dopis. Mám se neprodleně připravit na cestu. Po setmění přijede kočár, který mě doveze na jeho hrad. Šel jsem se tedy rozloučit s hostinskou. Když zjistila, kam jedu, okamžitě zbledla. Třesoucím se hlasem mi popřála hodně štěstí a vtiskla mi do ruky jakýsi předmět. Prý je to amulet, který mě ochrání. Pověřivost místních lidí je vskutku úsměvná.

Úderem osmé na mě před hostincem opravdu čekal kočár. Prapodivný chlapík, celý v černém, mi pokynul, ať nastoupím. Cesta vedla temným lesem. Ulevilo se mi, když jsme zastavili na nádvoří starého sídla. Vystoupil jsem a položil ruku na železné klepadlo ve tvaru vlčí hlavy. Než jsem stihl zaklepat, dveře se otevřely...

ZPRACOVÁNÍ: vypravování s hororovými prvky, jehož úvodem je výchozí text (CZVM)

2.

A proto se říká, že ...

VÝCHOZÍ TEXT

Příslloví – krátká, a přesto výstižná slovní spojení, v nichž se odráží cenné zkušenosti našich předků. Jaké příhody asi mohly být inspirací pro vznik některého z následujících přísloví?

Lepší vrabec v hrsti než holub na střeše.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Pýcha předchází pád.

(CZW)

Zpracování: vypravování o tom, jak mohlo vzniknout jedno z přísloví uvedených ve výchozím textu

3.

Dobrodružství s piráty

VÝCHOZÍ TEXT

31. července 1651

Jmenuji se Marco Ricci a jsem obyčejný obchodník z Janova. Už je to pět dní, co jsem se nalodil na Černého orla. Kromě mě a posádky je na palubě ještě bohatý francouzský markýz Louis de Rohan, ten ale tráví většinu času v kajutě.

Po včerejší bouři je moře stále neklidné. Kapitán, vysoký snědý hromotluk, právě spočítal ztráty. Zpřelámaný hlavní stěžeň, poškozené kormidlo. Náhle někdo vykřikl: „Loď na obzoru!“ Když jsem rozeznal její vlajku, krve by se ve mně nedořezal. Byla celá černá, z té černě ale na dálku svítily zkřížené hnáty.

(CZW)

Zpracování: vypravování Marca Ricciho o tom, jaké dobrodružství s piráty prožili lidé plující na Černém orlu (úvodem vypravování je výchozí text)

4.

Jak mohl vzniknout název obce ...

VÝCHOZÍ TEXT

Kdysi se setkali dva urození páni, kteří se dostali do sporu kvůli vlastnictví exotického páva. Na místě setkání poté podle pověsti lidé vystavěli město, do jehož názvu skryli spor o páva – město pojmenovali Opava.

Naše česká kotlinka se pyšní mnoha městy a vesničkami se vsutku svéráznými jmény. Vypovídá ale něco název obce o obci samotné či jejích obyvatelích? Řezala se snad v Hrdlořezích hrdla častěji než jinde? Nebo snad obyvatelé Závisti nadobro zezelenali? Těžko říct. Jisté ale je, že názvy některých obcí, jako jsou třeba **Dřevohryzy**, **Jedovary**, **Zlosyň**, **Bezpráví** nebo **Pětikozly**, svádí k tomu, abychom naplno popustili uzdu své fantazii.

(CZW)

Zpracování: vypravování o tom, jak mohl vzniknout název jedné z obcí tučně vyznačených ve výchozím textu

5.

Existence lidstva ohrožena!

VÝCHOZÍ TEXT

Píše se rok 2175. Země byla napadena! Děsivá monstra, strašnější než nejhorší noční můry, ovládla naši planetu. Kdo se včas neukryl do podzemí, byl zničen. Přežilo jen několik zástupců lidské rasy. Začíná postapokalyptická budoucnost, v níž nepřátelé lidstva mají převahu. Zatím...

(CZW)

Zpracování: vypravování s prvky sci-fi rozvíjející výchozí text

6.

Nepovedená léčka

VÝCHOZÍ TEXT

Když známý cestovatel Jean André putoval po Jižní Americe, předcházela ho pověst čaroděje. V oblasti Amazonie narazil na jeden domorodý kmen žijící ve skromných příbytcích z palmových listů. Emhudové byli velmi pověřiví. Začali se bát, že Jean André připraví jejich lovce o odvahu a sílu, proto se ho rozhodli zabít. Přichystali na něj léčku...

(CZW)

Zpracování: vypravování o tom, jak Jean André vyvázl z léčky Emhudů, které navazuje na výchozí text

7.

Vodník

VÝCHOZÍ TEXT

Ráno, raničko panna vstala,
prádlo si v uzel zavázala:
„Půjdu, matičko, k jezeru,
šátečky sobě vyperu.“

„Ach nechod', nechod' na jezero,
zůstaň dnes doma, moje dcero!
Já měla zlý té noci sen:
nechod', dceruško, k vodě ven.“

Perly jsem tobě vybírala,
bíle jsem tebe oblíkala
v sukničku jako z vodních pěn:
nechod', dceruško, k vodě ven.“

Bílé šatičky smutek tají,
v perlách se slzy ukrývají
a pátek nešťastný je den:
nechod', dceruško, k vodě ven.“

Nemá dceruška, nemá stání,
k jezeru vždy ji cos pohání,
k jezeru vždy ji cos nutí,
nic doma, nic jí po chuti.

První šáteček namočila –
tu se s ní lávka prolomila
a po mladičké dívčině
zavířilo se v hlubině.

Vyvalily se vlny zdola,
roztáhly se v širá kola;
a na topole podle skal
zelený mužík zatleskal.

(úryvek z básně K. J. Erbena)

Zpracování: vypravování rozvíjející děj výchozího textu

8.

V poušti

VÝCHOZÍ TEXT

„Já jsem vůdce karavany,“ prohlásil černooký vousáč. „Jsem vládcem nad životem a smrtí každého, koho vedu. Poušť je totiž jako rozmarná žena a muži z ní mohou zešílet.“

Karavana čítala asi dvě stě osob a dvojnásob zvířat. Byly v ní i ženy a děti a větší počet mužů ozbrojených meči a puškami.

(P. Coelho, Alchymista, upraveno)

Zpracování: vypravování, které navazuje na výchozí text

9.

Ztráta paměti

VÝCHOZÍ TEXT

Erik se probouzí v nemocnici. Z posledních sedmi dnů svého života si vůbec na nic nevzpomíná. Až příchod nečekané návštěvy způsobí, že se mu z paměti vynoří první mlhavá vzpomínka. Od tohoto okamžiku se Erikovi postupně začínají vybavovat jednotlivé události...

(CZVV, inspirováno www.csfd.cz)

Zpracování: vypravování o událostech v Erikově životě, které vedly ke ztrátě paměti

10.

Klikaté cesty lásek

VÝCHOZÍ TEXT

Prázdniny za dveřmi, nejhezčí období roku. Já ale zase celé léto strávím na brigádě ve výrobně lázeňských oplatek. Pan provozní, dva postarší zaměstnanci a já. Stále singl, stále bez peněz, přesto věčná optimistka Sára. Letos by prý naši sestavu měl obohatit syn paní majitelky František, který je neslyšící. To jsem teda na něj zvědavá.

(CZVV)

Zpracování: vypravování o nesnázích, které provázely zrod milostného vztahu mezi Sárou a Františkem, rozvíjející výchozí text

11.

Tajemný posel

VÝCHOZÍ TEXT

Vysoké podpatky zlověstně klapou na kamenných schodech. Mrazivý vzduch, zavěšené drátěné košile, brnění, svícny z hrubého železa nad zákrutami točitého věžního schodiště. Vysoký a dutý zvuk. Zabušení na hlavní bránu. Kdosi je dole a přeje si okamžitě mluvit s hradní paní. Věc prý nesnese odkladu.

(J. Joyce, Giacomo Joyce, upraveno)

Zpracování: vypravování odehrávající se ve středověku navazující na výchozí text

12.

Host do domu, hůl do ruky

Zpracování: vypravování o nevíтанé návštěvě